

12:-

38.

ACC. N:R M. 16462:1-6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: Skåne

Upptecknare: Lars-Erik Larsson

Härad: Lund stad

Berättare: Gustaf Emmertz

Socken:

Berättarens yrke: Möbelsnickare

Uppteckningsår: 1964

Född år 1891 i Fulltofta förs.

Stadstraditioner I s. 1-6.

LUF 126

Skriv endast på denna sida.

38

G. Emmertz

f. 91

Klar

Hut 669 mdr

FOLKLIVSARKIVET

FINNGATAN 8

Larsson

6 m s (kom)

LUND

38.)
ACC. N:R M. 16462:1

Gustaf Emmertz föddes den 1 januari 1891 i Fulltofta församling. Fadern Johan Alfred var född i Äspinge och modern Anna f. Olsson var född i Matteröd.

Namnet Emmertz var farmoderns flicknamn, som hon tog tillbaka efter det att hon blivit änka. Hon var lärarinna i Linderöd. Hon gifte sig sedermera med Ored Speleman

1905 - 1920 bodde föräldrarna efter inflyttningen till Lund på St. Tvärgatan 35. Sagesmannen, som 1905 var 14 år gammal, bodde där till 1914, då han gifte sig med Anna Katarina Lagerwall från Kristianstad. Från 1914 till 1924 bodde han sedan på Trädgårdsgatan 3 för att sedan flytta till St. Tvärgatan 16. Där har han fortfarande sin verkstad. På grund av vissa astmabesvär blev han dock för några år sedan av läkare ordinerad att flytta till en mindre fuktig bostad och bor nu på Allhelgona kyrkogata 6 a.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R

2

1. Fåtölj. 2. Skrivbord. 3. Stol. 4. Bord. 5. Soffa. 6. Säng. 7. Byrå.
8. Bokskåp. 9. Skänk. 10. Källarlucka. 11. Symaskin. 12. Orgel.
13. Vask och diskbänk. 14. Kakelugn. 15. Järnkamin.

ACC. N:R M. 16462:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Vid inflyttningen till Lund 1905 fick familjen en bostad på 2 små rum och ett litet kök på Stora Tvärgatan 35. Familjen bestod då av föräldrarna och tre söner (14 - 12 - resp. 8 år). I huset fanns tre lägenheter. Utseendet på lägenheten framgår av bifogad skiss. I rummet mot gatan fanns soffa, bord, skrivbord och bokskåp och byrå, som hade kommit med från landet. Möblerna i de tta rum hade far gjort i Ö.Grevie. Far var målare och händig i största allmänhet. Utom det som syns på skissen fanns det i köket enⁿ karahylla med grejor påⁿ. Orgeln var inte familjens utan den hade man bara ett tag då Nils Ored (mellanbrodern) gick på seminarium.

När pojkarna blev större hyrdes ett extra rum ovanpå.

Meddelaren var konfirmerad vid flyttningen till Lund. Han kom därför inte att gå i skolan (Södra skolan) som bröderna. Han gick i Teknisk aftonskola i det gamla Karl XII-huset. Där fick han utbildning i välskrivning, teckning, tyska, stillära och möbelritning. Det var mellan 7 och 9 på kvällarna.

Från oktober 1905 till april 1907 arbetade meddelaren som springpojke hos Lysell&Holmqvist. G. Holmqvist var då jämnårig med honom. Lönen var till en början 3 kr/ vecka men steg till 5 kr/ vecka. Mor fick pengarna. Kanske kunde man få 25 öre själv.ⁿDricks fick man behålla själv.ⁿDen kunde ju mor inte kontrollera på samma sätt.ⁿ

Far var en hel del arbetslös - han hade annars en lön av 30 öre / timme 1905. Det året jobbade han bl.a. på St. Lars. 1914 hade meddelaren själv 51 öre / timme och jobbade då 54 timmar i veckan.

ACC. N:R M. 16462:4.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

"Far var sträng men rättvis. Det var mest mor, som skötte uppfostrandet." Mor städade lite för studenter på gamla Stäket för i början 3kr / månad vilket omkr. 1914 hade stigit till 5 kr / månad. Detta arbete bestod i bäddning och bärande upp av vatten och bärande ner av avfall o.d. Städandet var nog det minsta arbetet.

I början rådde en viss motsättning mellan stabopågarna och dom som kom från landet - dom kom från landet och måste vara snälla." Man slogs några gånger. Efter ett halvår hade man smält in i miljön." Nere i Nöden var en del gangsters - nödagrabbarna. Man kände dem sällan vid namn - en kallades Lisa Stråle. Han var bror till Gardisten (Johan Persson), som alltid slogs även med poliser - han såg rött när han såg en polis."

Söder om Tvärgatan var den egentliga Nöden." Vi var inte riktiga nödaungar utan ett steg högre upp på rangskalan." I 10 - 13 årsåldern brukade pågarna där nere och de kringboende pågarna slåss med varandra. Man gick sällan ner dit utan mest uppåt stan.

Judarna gick mest med knyten och drev affärer. Det var inte många som hade rediga yrken. De ville helst handla. Min bror gick i skola i lag med judar. Några särskilda motsättningar mellan judarna och andra märktes inte.

Nödafolket tyckte illa om poliser." Det var något nödvändigt ont, som gick i vägen och ställde till elände och förargelse." Polisen var mycket brutalare förr än nu. Det var för övrigt alla överordnade. Det var riktigt otrevligt bara att våga sig fram till postluckan och den höga person, som satt där innanför.

ACC. N:R M. 16462:5

5.
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Far och mor umgicks med bekanta från landet och folk i samma samhällsställning. Man gick till varandra och drack kaffe och spelade kort. Vid födelsedagar hade man födelsedagskrans. Första gången det firades födelsedag riktigt var då far fyllde 60 1925. Man hade minsann inte råd till att hålla kalas och det var inte tal om några presenter eller så där."

Stadsdelen kring Bantorget tyckte man var finare, men man reflekterade inte då så mycket på sådana saker som nu. Man uppfostrades då för att komma ut så fort som möjligt och tjäna pengar.

Den enda förening far var med i var fackföreningen. Han brydde sig inte så mycket om den. Kyrkan var folket, där vi bodde, inte så intresserat av. Godtemplareförening fanns, men vi sysslade inte med sådant i mitt hem. Av nyfikenhet var jag dock med där ett tag.

Det var vanligt att gå i Folkets park med matsäck - kaffe, smörgås och sill och potatis. Mellan 1910 och 1920 var där barn och familjefest på måndagarna. Familjefäderna kom då dit efter arbetets slut.

Någon socialvård fanns inte. Man kunde dock gå och få tofflor hos fattigvårdsstyrelsens medlemmar. Många pågar kom in till Holmqvist, som var med där, och bad om "en lapp till tofflor". 1918 förekom hjälp till fattiga gummor. De fick några kronor och litet kaffe och socker.

Husdjur: Vägglöss i miljontal nere i Nöden. Kattor var vanliga och ibland hade man hund. Nere i Nya stan hade dom höns och ibland kaniner på gårdarna.

ACC. N:R M. 16462:6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

På Södra skolan hängde en skylt om Lunds barnhem. Barnkrubban på Korsgatan användes av dem, som gick på bindgarnsfabriken. De var oftast från Nöden. De lämnade in sina barn för dagen.

Mor handlade i V. Mårtensgatan hos Kristell, en förhållandevis stor affär.

Vi hämtade mjölk i St. Tvärgatan 40 så länge dom hade kor.

Förstoringar och tryck utgjorde tidens väggprydnader. Kungaporträtt såg man ofta hos folket i Nöden, men de var nog vanligare på landet. De var väl billiga att köpa.

Hos herr Emmertz finns ett foto taget 1913. Det visar bröderna vid ett uthus på gården St. Tvärgatan 35. Vidare finns en prydlig, stor, äldre sekretär, som fadern tidigare ärvt.